

تأثیر مصرف مکمل ویتامین D بر سطح پلاسمایی پروتئین ضد پیری کلوئو در سالمندان

مریم جبرائیل عظیم زاد: صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور، تهران، ایران، و دانشجوی کارشناسی ارشد علوم تغذیه، گروه علوم تغذیه، دانشکده بهداشت، پردیس بین‌الملل، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.

فرزاد شیدفر: صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور، تهران، ایران، و استاد، گروه علوم تغذیه، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران (*نویسنده مسئول) shidfar.f@iums.ac.ir

شیمیا جزایری: دانشیار، گروه علوم تغذیه، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران
آغا فاطمه حسینی: کارشناس ارشد، مربی، گروه آمار زیستی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران

چکیده

کلیدواژه‌ها

ویتامین D،
پروتئین کلوئو،
سالمند

زمینه و هدف: درصد افراد سالمند کشور ما رو به رشد است و سالخوردگی با بیماری‌های متعدد، از کارافتادگی و هزینه‌های درمانی سنگین همراه است. پروتئین چند عملکردی جدید کلوئو نه تنها سبب کاهش روند پیری می‌شود بلکه بر بیماری‌های متعدد مرتبط با سنین بالا نیز مؤثر است. این مطالعه با هدف تعیین اثر مکمل ویتامین D بر سطح پلاسمایی کلوئو در سالمندان انجام گردید.

روش کار: این پژوهش به روش کارآزمایی بالینی تصادفی در سالمندان با سطح پلاسمایی ناکافی ویتامین D، ۱۰-۳۰ ng/ml، به مدت ۱۲ هفته، صورت گرفت. افراد به طور تصادفی به دو گروه دریافت‌کننده هفته‌ای ۱ عدد مکمل ویتامین D (IU50000) و دارونما تقسیم شدند. ویتامین D به روش Chemiluminescence و کلوئو به روش ELISA اندازه‌گیری شدند. آنالیز داده‌ها توسط نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ انجام شد و $p < 0/05$ به عنوان سطح معنی‌داری در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: میانگین سطح ویتامین D بعد از مداخله در گروه دارونما و ویتامین D به ترتیب کاهش و افزایش معنی‌داری داشت (به ترتیب $p < 0/001$ و $p < 0/001$) و تغییرات آن بین دو گروه بعد از مداخله نیز دارای تفاوت معنی‌داری شد ($p < 0/001$). میانگین سطح کلوئو پلاسمایی و تغییرات آن بعد از مداخله بین دو گروه نیز تفاوت معنی‌داری پیدا کرد (به ترتیب $p = 0/014$ و $p < 0/001$). در گروه ویتامین D در سطح پروتئین کلوئو بعد از مداخله افزایش معنی‌داری مشاهده نشد ($p = 0/164$).

نتیجه‌گیری: یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد، مصرف هفته‌ای یک عدد مکمل ویتامین D با دوز IU 50000 در سالمندان، باعث ایجاد تفاوت معنی‌داری در تغییرات کلوئو و ویتامین D بین دو گروه و افزایش معنی‌دار سطح ویتامین D پلاسمایی در گروه ویتامین D می‌شود.

تعارض منافع: گزارش نشده است.

منبع حمایت‌کننده: صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور

شیوه استناد به این مقاله:

Jebreal Azimzadeh M, Shidfar F, Jazayeri Sh, Hosseini AF. The effect of vitamin D supplementation on plasma levels of anti-aging protein Klotho in elderly. Razi J Med Sci.2018;25(9):83-92.

*انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با 1.0 CC BY-NC-SA صورت گرفته است.

The effect of vitamin D supplementation on plasma levels of anti-aging protein Klotho in elderly

Maryam Jebreal Azimzadeh, Iran National Science Foundation, Tehran, Iran & MSc in Nutritional Sciences, Department of Nutrition, School of Health International Campus, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

• **Farzad Shidfar**, Iran National Science Foundation, Tehran, Iran & PhD in Nutritional Sciences, Department of Nutrition, School of Public Health, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran (*Corresponding author) shidfar.f@iums.ac.ir

Shima Jazayeri, MD, PhD in Nutritional Sciences, Department of Nutrition, School of Health, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

Agha Fatemeh Hosseini, MSc of Biostatistics, Department of Biostatistics, Faculty of Health, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Abstract

Background: The percentage of elderly people is growing in our country. Aging is associated with multiple diseases, disabilities and heavy medical expenses. The new multi-functional protein, Klotho, not only reduces the aging process but also affects several diseases associated with older ages. The aim of this study was to evaluate the effect of vitamin D supplements on the plasma levels of klotho in the elderly.

Methods: This study was conducted in a randomized clinical trial in 81 elderly, with insufficient vitamin D plasma levels (10-30 ng/ml) for 12 weeks. Individuals randomly divided into two groups of vitamin D supplements (50000 IU) and placebo once a week. Vitamin D was measured by chemiluminescence method and klotho by ELISA. Data was analyzed by SPSS (version 22) software at meaningful level of $P < 0.05$.

Results: 25(OH)D levels were increased and decreased significantly in vitamin D and placebo group respectively ($p < 0.001$ & $p < 0.001$ respectively), and its changes between the two groups was significantly different at the end of the intervention ($p < 0.001$). The mean klotho protein levels and its changes after the intervention were significantly different between the two groups ($p = 0.014$ & $p < 0.001$ respectively). The mean klotho protein levels in the vitamin D group was not change significantly ($p = 0.164$).

Conclusion: The findings of this study showed, weekly intake of 50,000 IU vitamin D for 12 weeks in elderly people with insufficient vitamin D levels, caused significant difference in klotho protein and vitamin D changes between the two groups, and also vitamin D levels in vitamin D group was increased significantly at the end of the intervention.

Conflicts of interest: None

Funding: Iran National Science Foundation

Keywords

Vitamin D,
Klotho protein,
Elderly

Received: 19/06/2018

Accepted: 11/10/2018

Cite this article as:

Jebreal Azimzadeh M, Shidfar F, Jazayeri Sh, Hosseini AF. The effect of vitamin D supplementation on plasma levels of anti-aging protein Klotho in elderly. Razi J Med Sci. 2018;25(9):83-92.

This work is published under [CC BY-NC-SA 1.0 licence](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

(۹)، همچنين با مهار سيگنال انسولين IGF-1/ (Insulin-like Growth Factor-1) از بسياري از سلولها و اندامها در برابر صدمات اكسيداتيو محافظت مي كند (۱۰). به علاوه كلوتو با شركت در مسيرهاي بيولوژيكي متعدد ديگري در کاهش سرعت پيري مؤثر است، مانند اثر بر مسيرهاي cAMP (۱۱)، PKC (۷)، و P ۵۳/P۲۱ (۱۲) و wnt (۱۳).

نقص در بيان ژن كلوتو در موشها سبب بروز فنوتیپهای چندگانه پیری می شود (۶) که شامل هیپوگوناديسم هیپوگونادوتروپيك، كوچك شدن سريع تیموس (۱۴)، آتروفی پوست، ساركوپنی، كلسیفكاسيون عروق، استئوپنی (۱۵)، آمفیزم ریوی (۱۶)، نقص شناخت (۱۷)، اختلال شنوایی (۱۸)، تخریب نورونها (۱۹) و مرگ زودرس در حوالی سن ۲ ماهگی می باشد. طول عمر موشهای دچار كمبود كلوتو فقط در حدود ۶-۵ درصد انواع موشهای وحشی است (۵). در مقابل افزایش بیان ژن كلوتو سبب افزایش طول عمر موشها بین ۳۰-۲۰ درصد شد (۵). همچنین علائم شبه پیری در موشهای فاقد كلوتو، با افزایش بیان ژن كلوتو، معكوس شد (۲۰).

ژن كلوتو به طور برجسته‌ای در لوله پیچیده دور و نزدیک کلیه و شبکه مشیمیه مغز (۶) و به مقادیر کمتری در هیپوفیز، پاراتیروئید (۲۱)، پانكراس، تخمدان، بیضه و جفت (۶) بیان می شود. پروتئین ترشحی كلوتو در خون، ادرار و مایع مغزی نخاعی از طریق روش ELISA قابل اندازه گیری می باشد (۲۲). کاهش كلوتو در کلیه، پلاسماء ادرار و مایع مغزی نخاعی با افزایش سن، رخ می دهد (۲۳). Semba در مطالعه خود مشاهده کرد که سالمندان دارای سطح پلاسمایی بالاتر كلوتو در معرض خطر مرگ و میر کمتری نسبت به سالمندان دارای سطح پایین كلوتو بودند (۲۴). بین واریاسیونهای مختلف پروتئین كلوتو و طول عمر (۲۵)، بیماری كرونر قلبی، استئوپورز ناشی از سالخوردگی، سكتة قلبی مرتبط با افزایش سن (۲۶) و (۲۵) و خطر مرگ و میر (۲۵) در انسانها ارتباط مشاهده شده است.

پیری جمعیت یک پدیده جهانی است و فقط مربوط به کشورهای توسعه یافته و پر درآمد نمی باشد. در کشور ما بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ سالمندان بالای ۶۰ سال حدود ۹ درصد کل جمعیت را تشکیل می دادند و پیش بینی می شود تا سال ۱۴۲۹ به ۲۴/۹ درصد برسد (۱). تقسیم بندی گروه سنین سالمندان به صورت زیر می باشد: سن بین ۶۵ تا ۷۴ سال را سالمند جوان، بین ۷۵ تا ۸۴ سال را سالمند و بالای ۸۵ سال را سالمندترین سالمند می نامند (۲). پیری پدیده‌ای بیولوژيكي و تحت تأثیر فاکتورهای متعدد محیطی و ژنتیکی می باشد. سالخوردگی با افزایش بروز بیماریهای بسیاری مرتبط است، مانند فشار خون بالا، دیابت، نقص عملکرد اندوتلیال، اختلالات عصبی و افزایش خطر مرگ و میر ناشی از بیماریهای قلبی عروقی (۳). اما بسیاری از این بیماریها قابل پیشگیری می باشند. در همین راستا، ژن جدیدی به نام كلوتو و معروف به پروتئین ضد پیری شناخته شده است.

ژن كلوتو بر روی کروموزوم ۱۲q۱۳ قرار دارد (۴) و دو فرم رونوشتی ایجاد می کند: (۱) فرم غشایی که رونوشت كامل پروتئین است و حاوی ۱۰۱۴ اسید آمینه است و (۲) فرم ترشحی که حاوی ۵۵۰ اسید آمینه است. فرم ترشحی پروتئین از دو مسیر ایجاد می شود: (۱) از طریق برداشت پروتئولیتيكي دمین خارج سلولی كلوتوی غشایی (۲) به وسیله شكسته شدن mRNA ژن كلوتو (۵). اغلب اثرات پروتئین كلوتو در بدن، مربوط به فرم ترشحی آن است (۶) که به عنوان فاکتور هورمونی عمل می کند (۳). پروتئین ضد پیری كلوتو در بسیاری از فرایندهای بیولوژيكي شركت دارد. كلوتو به عنوان كورسپتور اجباری گیرنده ۲۳ Fibroblast Growth Factor (FGF) (۲۳) سبب تنظیم کاهش متابولیسم فسفات می شود (۷). این پروتئین با فعال کردن فاکتور رونویسی FOXO Forkhead box O و افزایش بیان آنزیم سوپر اكسید دیسموتاز میتوكوندريایی (SOD) (۸) سبب افزایش مقاومت به استرس اكسيداتيو می شود

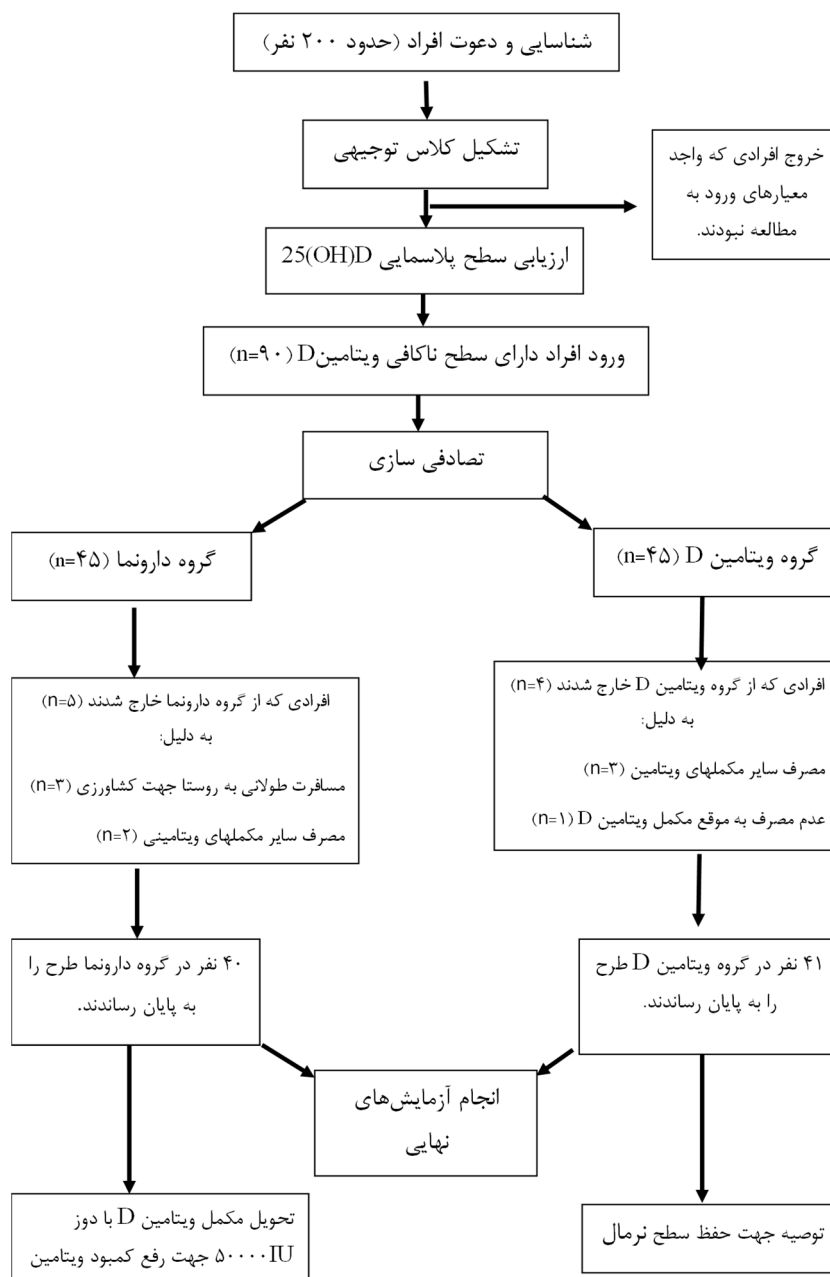
سالمندان سراهای محله منطقه ۴ تهران انجام شد. کارآزمایی فوق در تاریخ ۹۴/۰۸/۲۷ در کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی ایران با کد IR.IUMS.RES.۱۳۹۴.۹۳۱۳۶۸۰۰۰۲ رسیده است. همچنین در سایت IRCT با کد IRCT۲۰۱۵۱۱۱۵۲۷۰۹۸۳۶ نمونه در این مطالعه با توجه به هدف و بر اساس مطالعه Eric Seibert و همکارانش (۲۹) در هر گروه ۴۰ نفر تعیین شد. با پیش‌بینی ۱۰٪ افت نمونه، تعداد نمونه در هر گروه به ۴۵ نفر افزایش یافت. نهایتاً ۹۰ نفر تعداد کل نمونه‌ها می‌باشد. معیارهای ورود به مطالعه عبارتند از: سن بالای ۶۰ سال، دارای سطح ناکافی ویتامین D (۳۰-۱۰۰ ng/ml)، تمایل به همکاری در طرح، عدم حساسیت به مکمل ویتامین D، عدم مصرف مکمل مولتی‌ویتامین و مینرال، امگا۳، ویتامین D و روی حداقل در ۳ ماه گذشته، عدم ابتلا به بیماری دیابت، عدم سابقه سکته یا بیماری قلبی عروقی شدید و عدم ابتلا به بیماری‌های کلیوی. معیارهای خروج از مطالعه عبارتند از: استفاده از مکمل امگا۳، مولتی‌ویتامین و کلسیم که حاوی ویتامین D باشد، تغییر میزان مواجهه با نور خورشید بعد از مداخله نسبت به قبل از مداخله، تغییر داروهای مصرفی، عدم مصرف مکمل ویتامین D یا دارونما در زمان مشخص شده و پذیرش نامناسب دارو و بروز هر گونه بیماری. افرادی که تمایل به شرکت در مطالعه را داشتند، بعد از شرکت در کلاس‌های توجیهی و کسب اطلاعات کامل در مورد جزئیات مطالعه، فواید شرکت در مطالعه و تکمیل فرم رضایت‌نامه، به آزمایشگاه نور معرفی شدند و تحت بررسی سطح پلاسمایی ۲۵ هیدروکسی D قرار گرفتند. در نهایت ۹۰ نفر که دارای سطح ناکافی ویتامین D پلاسمایی بودند بر طبق معیارهای ورود به مطالعه، وارد مطالعه شدند. شرکت کنندگان به صورت تصادفی مسدود (Blocked randomization) به دو گروه ویتامین D و دارونما تقسیم شدند (نمودار ۱). بر اساس مطالعات پیشین (۳۰) مکمل ۵۰۰۰۰ واحد بین‌المللی ویتامین D ساخت شرکت داروسازی زهراوی در اختیار گروه ویتامین D و دارونمای مکمل ویتامین D حاوی پارافین خوراکی، ساخت شرکت داروسازی زهراوی در اختیار گروه دارونما قرار داده شد. از شرکت کنندگان خواسته

در طی پیری سطح پروتئین کلوتو و ویتامین D (به علت کاهش توانایی پوست انسان در تولید ویتامین D) کاهش می‌یابد (۲۷). همچنین در مطالعه‌ای مشاهده شد که زن کلوتو دارای جایگاه vitamin VDRE (D response element) می‌باشد و او ۲۵ دی هیدروکسی ویتامین D با اتصال به دایمر VDR-RXR به VDRE روی ژن متصل شده و سبب بیان ژن کلوتو می‌شود (۲۸). از سوی دیگر کمبود ویتامین D از طریق مکانیسم اپی ژنتیک سبب هایپرمتیلاسیون پروموتور ژن کلوتو و در نتیجه خاموشی آن می‌شود (۲۷). در بررسی‌های حیوانی مشاهده شده که درمان با ۱ و ۲۵ دی هیدروکسی D سبب بیان mRNA ژن کلوتو در خط سلولی لوله پیچیده دور کلیه شد (۲۸). بر اساس بررسی متون انجام شده، تا به حال دو مطالعه انسانی تأثیر مکمل ویتامین D را بر پروتئین کلوتو مورد بررسی قرار داده است. این دو مطالعه بر روی بیماران کلیوی که تحت همودیالیز بودند، انجام شده است. در یکی از این مطالعات، مصرف مکمل ویتامین D همبستگی بسیار ضعیفی با سطح کلوتوی بیماران تحت همودیالیز در انتهای مطالعه داشت (۲۹) اما در بررسی دیگر مشاهده کردند که مصرف مکمل ویتامین D سبب کاهش معنی‌دار سطح پروتئین کلوتو در بیماران شد (۳۰). با توجه به اینکه پروتئین کلوتو به طور عمده در کلیه بیان می‌شود، احتمالاً بیان ژن کلوتو در شرکت‌کنندگان این دو مطالعه به علت ابتلا به بیماری کلیوی دچار نقص شده است. به هر حال تا به حال، مطالعه‌ای که اثر مکمل ویتامین D بر روی سالمندان را مورد بررسی قرار دهد، انجام نشده است.

با توجه به شیوع کمبود ویتامین D در ایران و افزایش جمعیت سالمندان ایران در سال‌های آینده، مطالعه حاضر به هدف تعیین اثر مصرف مکمل ویتامین D بر پروتئین کلوتو در سالمندان طراحی شده است، تا احتمالاً بتوانیم به پیشگیری از پیری زودرس، بیماری‌های ناشی از آن و کاهش هزینه‌های درمانی در ایران، کمک نماییم.

روش کار

این پژوهش به روش کارآزمایی بالینی تصادفی بر روی افراد سالمند سالم مراجعه‌کننده به کلون

نمودار ۱- فلوجارت شرکت کنندگان کارآزمایی بالینی تأثیر مکمل ویتامین D بر سالمندی

مورد نیاز گروه دارونما نیز در اختیار آنها قرار گرفت. سطح ۲۵ هیدروکسیویتامین D خون به روش Chemiluminescence و به وسیله کیت LIAISON ساخت کشور آمریکا و سطح پروتئین کلوتوی پلازما به وسیله کیت ZellBio ساخت کشور آلمان (Intra-Assay و Inter-Assay به ترتیب < 0.10 و < 0.12) و به روش ELISA اندازه گیری شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS (version 22) استفاده شد. پس از گردآوری اطلاعات در خاتمه پژوهش، برای

شد تا به مدت ۱۲ هفته، هفته‌ای یک عدد از مکمل‌ها بعد از ناهار میل کنند و در رژیم غذایی، میزان فعالیت و داروهای مصرفی تغییری ایجاد نکنند. قبل و بعد از مداخله، از هر شرکت کننده، پس از ۱۲-۱۴ ساعت ناشتا بودن نمونه خون وریدی گرفته شد. قد، وزن، نمایه توده بدنی و فشارخون آنها اندازه گیری شد و پرسشنامه‌های یاد آمد ۲۴ ساعته خوراک، فعالیت بدنی، میزان مواجهه با نور خورشید، مصرف سیگار و دارو تکمیل شدند. بعد از اتمام مطالعه، مکمل ویتامین D

یافته‌ها

توزیع افراد از نظر خصوصیات در جداول شماره ۱ و ۲ آورده شده است. از نظر آماری بین دو گروه ویتامین D و دارونما، از نظر جنسیت و سن تفاوت معنی‌داری وجود داشت (به ترتیب $p=0/05$ و $p=0/006$) که به عنوان مخدوش کننده احتمالی در نظر گرفته شدند و اثر آن‌ها بر سایر متغیرها به وسیله تست ANCOVA تعدیل شد. سطح فعالیت بدنی، میزان مواجهه با نور خورشید، میزان فشار خون، مصرف سیگار، وزن و شاخص توده بدنی در ۲ گروه ویتامین D و دارونما قبل و بعد از مداخله تفاوت معنی‌داری نداشتند. داروهای مصرفی شرکت کنندگان شامل، آسپیرین، کاهنده چربی خون و کاهنده فشار خون بودند و از نظر آماری بین دو گروه مورد مطالعه تفاوت معنی‌داری از لحاظ مصرف دارویی مشاهده نشد. تغییرات دریافت‌های

تعیین تبعیت داده‌ها از توزیع نرمال، آزمون kolomogrov-Smirnove انجام شد. همچنین پارامترهای پایه با آنالیز Chi-Square مورد آنالیز قرار گرفتند. برای محاسبه اختلاف میان متغیرهای کمی با توزیع نرمال در میان گروه‌ها از تست Independent T Test و در صورتی که از توزیع نرمال تبعیت نمی‌کردند از تست Mann-Whitney استفاده شد. برای مقایسه متغیرهای کمی با توزیع نرمال قبل و بعد از مداخله در داخل هر گروه از تست Paired T Test و در صورتیکه از توزیع نرمال تبعیت نکنند از تست Wilcoxon استفاده شد. و در نهایت از تست ANCOVA جهت تعدیل متغیرهای مخدوشگر بهره بردیم. آزمون‌های آماری در سطح معنی‌داری، $p < 0/05$ انجام شدند. تجزیه و تحلیل داده‌های ثبت شده خوراک با استفاده از نرم‌افزار ۴ Nutritionist صورت گرفت.

جدول ۱- خصوصیات دموگرافیک شرکت کنندگان در مطالعه

متغیر	گروه	ویتامین D n=41	شاهد n=40	p
		(درصد) تعداد	(درصد) تعداد	
زن		۲۰ (۴۹)	۳۰ (۷۵)	0/05*
مرد		۲۱ (۵۱)	۱۰ (۲۵)	
مجموع		۴۱ (۱۰۰)	۴۰ (۱۰۰)	
سیگار خیر		۳۹ (۹۵/۱۲)	۳۹ (۹۷/۵)	1/000**
بله		۲ (۴/۸۷)	۱ (۲/۵)	

* اختلاف میان گروه‌ها با استفاده از آزمون آماری chi-square مورد بررسی قرار گرفت.

** اختلاف میان گروه‌ها با استفاده از آزمون آماری Fisher's Exact test مورد بررسی قرار گرفت.

جدول ۲- سن، وزن و BMI شرکت کنندگان به تفکیک گروه‌های مورد مطالعه

متغیر	گروه	گروه ویتامین D (n=41)	گروه دارونما (n=40)	p
سن (سال)		۶۹/۷ ± ۴/۲۴	۶۷/۳۸ ± ۲/۵۴	0/006†
قبل از مداخله		۷۷/۹۹ ± ۱۰/۳۴	۷۹/۰۳ ± ۱۰/۹۴	
وزن (Kg)		۷۸/۳۳ ± ۱۰/۸۲	۷۸/۶۴ ± ۱۱/۵۵	0/285**
اختلاف میانگین		۰/۳۴ ± ۲/۱۸	-۰/۳۹ ± ۲/۴	
Pvalue*		۰/۳۲۳	۰/۳۱۴	
قبل از مداخله		۲۹/۱۱ ± ۴/۵۱	±۰۵/۳۰ ۳/۸۵	
بعد از مداخله		۲۹/۲۵ ± ۴/۷۷	۲۹/۹ ± ۴/۰۳	
BMI (kg/m ²)		۰/۱۴ ± ۲/۱۸	-۰/۱۵ ± ۰/۹۶	0/129**
Pvalue*		۰/۳۵۲	۰/۳۲۱	

* اختلاف میانگین داخل هر گروه با استفاده از آزمون آماری Paired T Test مورد بررسی قرار گرفت.

** اختلاف میانگین بین گروه‌ها با استفاده از آزمون آماری Independent T Test مورد بررسی قرار گرفت.

† اختلاف میان گروه‌ها بعد از انجام آزمون kolomogrove-Smirnove و بررسی نرمالیتی، با استفاده از آزمون Mann-Whitney انجام شد.

جدول ۳- یافته‌های مربوط به غلظت ویتامین D و پروتئین کلوتو

متغیرها	گروه	ویتامین D (n=۴۱)	شاهد (n=۴۰)	p*
		انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	
ویتامین D (ng/ml)	قبل از مداخله	۱۳/۹۲±۴/۵۹	۲۶/۰۳±۵/۰۸	<۰/۰۰۱
	بعد از مداخله	۴۵/۷۳±۱۱/۴۷	۲۱/۳۰±۶/۳۰	<۰/۰۰۱
	اختلاف میانگین	۳۱/۸۱±۱۲/۴۰	-۴/۷۳±۵/۷۷	<۰/۰۰۱
	Pvalue**	<۰/۰۰۱	<۰/۰۰۱	
Klotho (ng/ml)	قبل از مداخله	۲/۲۹±۱/۵۲	۳/۳۹±۲/۱۵	۰/۰۰۷
	بعد از مداخله	۲/۴۲±۱/۲۹	۲/۰۸±۱/۵۲	۰/۰۱۴
	اختلاف میانگین	۰/۱۳±۱/۰۶	-۱/۳۱±۱/۹۶	<۰/۰۰۱
	Pvalue**	۰/۱۶۴	<۰/۰۰۱	

*اختلاف میانگین میان گروه‌ها بعد از انجام آزمون کولموگروف اسمیرنوف و بررسی نرمالیتی، با استفاده از آزمون Mann-Whitney انجام شد.
**اختلاف میانگین داخل هر گروه بعد از انجام آزمون کولموگروف اسمیرنوف و بررسی نرمالیتی، با استفاده از آزمون Wilcoxon انجام شد.

افزایش معنی‌داری یافت ($p < 0/001$) و در گروه دارونما نیز کاهش معنی‌داری پیدا کرد ($p < 0/001$) (جدول ۳). میانگین غلظت پلاسمایی پروتئین کلوتو بعد از مداخله بین گروه ویتامین D و شاهد تفاوت معنی‌داری داشت ($p = 0/014$)، همچنین بعد از تعدیل اثر متغیرهای مخدوشگر احتمالی، تغییرات غلظت پلاسمایی کلوتو بعد از مداخله بین دو گروه تفاوت معنی‌داری داشت ($p < 0/001$). درحالی‌که در گروه ویتامین D میانگین سطح پلاسمایی کلوتو افزایش پیدا کرد، ولی این افزایش معنی‌دار نشد ($p = 0/164$)، اما میانگین سطح پلاسمایی کلوتو در گروه دارونما بعد از مداخله کاهش معنی‌داری داشت ($p < 0/001$) (جدول ۳).

بحث و نتیجه‌گیری

مصرف مکمل ویتامین D در گروه مداخله سبب افزایش معنی‌دار سطح پلاسمایی ویتامین D گردید. میانگین سطح پلاسمایی ویتامین D و تغییرات آن بعد از مداخله بین دو گروه مورد مطالعه تفاوت معنی‌داری داشت. Eric Seibert (۲۹)، Anas Raed (۳۱) و نیما با زیار (۳۲) مشاهده کردند که مصرف مکمل ویتامین D سبب افزایش معنی‌دار سطح ویتامین D پلاسمای در گروه مداخله می‌شود و تغییرات ویتامین D بین دو گروه بعد از مداخله نیز تفاوت معنی‌داری دارد. بنابراین نتایج ذکر شده در گروه ویتامین D در مطالعه ما و مطالعات مذکور همسو بودند. اما در مطالعه ما میانگین سطح پلاسمایی ویتامین D بعد از مداخله در گروه

غذایی درشت مغذی‌ها (کربوهیدرات، پروتئین و چربی)، انرژی دریافتی غذایی و ریز مغذی‌ها (کلسیم، فسفر، روی، آهن، منگنز، مس، سلنیوم، ویتامین‌های A، C، D و بتاکاروتن) و فیبر بعد از مداخله بین دو گروه مورد مطالعه از نظر آماری تفاوت معنی‌داری نداشت. بعد از مداخله در داخل هر گروه نیز تغییرات معنی‌داری در دریافت‌های غذایی ذکر شده، مشاهده نشد. بین ریز مغذی‌های دریافتی غذایی، فقط میانگین دریافت ویتامین E غذایی قبل از مداخله، بین گروه دارونما و گروه ویتامین D تفاوت معنی‌داری داشت ($p = 0/033$) و به عنوان مخدوش کننده احتمالی اثر آن بر سایر متغیرها تعدیل شد. کلیه شرکت کنندگان در مطالعه به طور ۱۰۰٪ مکمل‌های ویتامین D و دارونما را مصرف نمودند، فقط یک نفر در گروه ویتامین D به دلیل فراموشی مکمل خود را به درستی مصرف نکرده بود، به همین دلیل از مطالعه خارج گردید.

میانگین سطح پلاسمایی پروتئین کلوتو و ویتامین D قبل از مداخله بین دو گروه ویتامین D و دارونما تفاوت معنی‌داری داشت (به ترتیب $p = 0/007$ و $p < 0/001$)، که می‌تواند به عنوان عامل مخدوش کننده احتمالی بر سایر پارامترهای مطالعه تأثیر گذار باشد، لذا اثر آن را به عنوان مخدوش کننده احتمالی در آنالیز کوواریانس تعدیل نمودیم (جدول ۳).

میانگین غلظت پلاسمایی ویتامین D و تغییرات آن بعد از مداخله، بین دو گروه تفاوت معنی‌داری داشت (به ترتیب $p < 0/001$ و $p < 0/001$). میانگین سطح پلاسمایی ویتامین D در گروه ویتامین D بعد از مداخله

اندام اصلی بیان کننده پروتئین کلوتو، کلیه می‌باشد. در نتیجه احتمالا افراد شرکت‌کننده در این مطالعه دچار نقص در تولید پروتئین کلوتو بودند.

در مطالعه Ryan E. Forster (۳۳) مشاهده شد که توالی VDRE در توالی آغازگر ژن کلوتو در انسان و موش وجود دارد. در این مطالعه نشان داده شد که ۱ و ۲۵ دی‌هیدروکسی ویتامین D (فرم فعال ویتامین) با اتصال به VDR می‌تواند سبب بیان ژن کلوتو گردد. البته باید تاکید شود که، در مطالعه ما به علت کمبود بودجه، فقط سطح ۲۵ هیدروکسی ویتامین D (فرم غیر فعال ویتامین) اندازه‌گیری شد.

در مطالعه سلولی و مولکولی مشاهده شده است که ویتامین D با تنظیم مکانیسم اپی‌ژنتیک باعث بیان ژن‌های هدف می‌شود. دایمر VDR/RXR، هیستون استیل ترانسفرازها را به کار می‌گیرد تا با استیلاسیون ژن‌ها، ساختار کروماتین آن‌ها را برای تسهیل بیان ژن باز کنند. از طرف دیگر ویتامین D متیلاسیون ژن‌های پروموتور را تنظیم می‌کند. متیلاسیون جزایر CPG واقع در منطقه پروموتور ژن‌ها می‌تواند سبب خاموشی ژن‌ها شود (۳۴، ۳۵). بیان ژن کلوتو نیز به وسیله متیلاسیون پروموتور ژن آن، خاموش می‌شود. هایپرمتیلاسیون منطقه پروموتور ژن با افزایش سن، افزایش می‌یابد (۳۶، ۳۷). این در حالی است که ویتامین D قادر به ثبات فنوتیپی ژن‌ها است. توانایی ویتامین D در تنظیم اپی‌ژنتیک به وسیله اثر آن بر بیان ژن‌های کلیدی دی-متیلازهای DNA می‌باشد، تا از طریق کاهش متیلاسیون منطقه پروموتور ژن‌ها، سبب افزایش بیان آن‌ها گردد (۳۴، ۳۵). بنابراین، احتمالا به علت کمبود اولیه ویتامین D در گروه ویتامین D در بدو مطالعه، آنزیم‌های هیستون دمتیلاز کاهش یافته‌اند. این امکان وجود دارد که قبل از مداخله، منطقه پروموتور ژن کلوتو مستعد متیلاسیون بوده و یا متیلاسیون پروموتور ژن کلوتو آغاز گشته است. در نتیجه، احتمالا کمبود اولیه ویتامین D در گروه ویتامین قبل از مداخله از طریق مکانیسم اپی‌ژنتیک سبب هایپرمتیلاسیون پروموتور ژن کلوتو گشته و منجر به خاموشی و کاهش بیان ژن کلوتو گردیده است. لذا در گروه ویتامین D مصرف مکمل ویتامین D سبب افزایش معنی‌دار پروتئین کلوتو نشده است. باید به این نکته دقت شود

دارونما کاهش معنی‌داری یافت. در مطالعه Anas Raed (۳۱) مصرف مکمل ویتامین D در گروه دارونما تغییراتی در سطح ویتامین D پلاسما ایجاد نکرد، اما در مطالعه نیما بازیار (۳۲) سطح ویتامین D در گروه دارونما افزایش یافت. نتایج حاصله در گروه دارونما دو مطالعه ذکر شده با مطالعه ما ناهمسو هستند. لازم است به این نکته اشاره کنیم که جذب شرکت‌کنندگان و شروع مداخله در مطالعه ما در اوایل پاییز آغاز شد و تا اواسط بهار سال بعد به اتمام رسید. بنابراین احتمالا به دلیل کاهش نور خورشید در فصل زمستان و متعاقبا کاهش سنتز پوستی ویتامین D، سطح ویتامین D در گروه دارونما در مطالعه ما کاهش معنی‌داری یافته است.

در مطالعه حاضر مشاهده شد که میانگین سطح پروتئین کلوتو پلاسما و تغییرات آن بعد از مداخله بین دو گروه مورد مطالعه تفاوت معنی‌داری داشتند. میانگین سطح پروتئین کلوتو در گروه ویتامین D بعد از مداخله افزایش یافت، ولی این افزایش معنی‌دار نبود، در حالیکه در گروه دارونما کاهش معنی‌داری پیدا کرد.

در مطالعه Eric Seibert (۲۹) مصرف مکمل ویتامین D تاثیری بر سطح پروتئین کلوتو در گروه مداخله نداشت و نتیجه حاصله در گروه ویتامین D در این مطالعه با مطالعه ما همسو بود. در مطالعه مذکور سطح پروتئین کلوتو در گروه دارونما نیز تغییرات معنی‌داری پیدا نکرد، نتیجه حاصل در گروه دارونما در این دو مطالعه با هم ناهمسو بودند. حجم نمونه مطالعه Seibert ۳۸ نفر بود که به دو گروه ۱۹ نفره تقسیم شده بودند. احتمالا حجم کم نمونه در این مطالعه سبب معنی‌دار نشدن تغییرات کلوتو در گروه دارونما و در نتیجه ناهمسو شدن نتیجه دو مطالعه گردیده است (۲۸).

نتایج مطالعه Tomasz Hryszko (۳۰) با نتایج مطالعه ما ناهمسو بود. Hryszko در مطالعه خود مشاهده کرد که مصرف مکمل ویتامین D سبب کاهش معنی‌دار سطح پروتئین کلوتو در مصرف‌کنندگان مکمل ویتامین D گردید. احتمالا دلیل ناهمسو بودن و کاهش پروتئین کلوتو در این مطالعه، فقدان گروه دارونما در این مطالعه می‌باشد. همچنین شرکت‌کنندگان این مطالعه مبتلا به بیماری کلیوی بودند و

تقدیر و تشکر

لازم است از صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور که هزینه این مطالعه را (شماره طرح: ۹۴۰۱۷۷۶۹) به عهده گرفتند تقدیر و تشکر به عمل آوریم.

References

1. Statistical center of Iran, Selection of the results of general census of population and housing, 1st ed, Tehran, Statistical center of Iran, 1396. P.22. (Persian)
2. Mahan LK, Escoot-Stump S. Krause's food & the nutrition care process. Elsevier Saunders. 2017.
3. Sopjani M, Rinnerthaler M, Kruja J, Dermaku-Sopjani M. Intracellular Signaling of the Aging Suppressor Protein Klotho. *Curr Mol Med*; 2015. 15: 27-37.
4. Su XM, Yang W. Klotho protein lowered in elderly hypertension. *Inter JI of Clin and Experi Med*; 2014. 7(8): 2347-2350.
5. Wang Y, Sun Z. Current understanding of klotho. *Ageing Res Rev*; 2009.8(1): 43-51.
6. Kuro-o M. Klotho in health and disease. *Curr Opin Nephrol Hypertens*; 2012. 21(4): 362-8.
7. Kuro-o M. Endocrine FGFs and Klothos: emerging concepts. *Trends Endocrinol Metab*; 2008. 19(7): 239-45.
8. Kops GJ, Dansen TB, Polderman PE. Forkhead transcription factor FOXO3a protects quiescent cells from oxidative stress. *Nature*. 2002; 419: 316-321.
9. Yamamoto M, Clark JD, Pastor JV, Gurnani P, Nandi A, Kurosu H, et al. Regulation of oxidative stress by the anti-aging hormone klotho. *J Biol Chem*; 2005. 280(45):38029-34.
10. Wolf I, Levanon-Cohen S, Bose S. Klotho: a tumor suppressor and a modulator of the IGF 1 and FGF pathways in human breast cancer. *Oncogene*; 2008. 27:7094-7105.
11. Rakugi H, Matsukawa N, Ishikawa K, Yang J, Imai M, Ikushima M, et al. Anti-oxidative effect of Klotho on endothelial cells through cAMP activation. *Endocrine*; 2007. 31(1):82-7.
12. Ikushima M, Rakugi H, Ishikawa K, Maekawa Y, Yamamoto K, Ohta J, et al. Anti-apoptotic and anti-senescence effects of Klotho on vascular endothelial cells. *Biochem Biophys Res Commun*; 2006. 339(3):827-32.
13. Liu H, Fergusson MM, Castilho RM, Liu J, Cao L, Chen J, et al. Augmented Wnt signaling in a mammalian model of accelerated aging. *Science*; 2007. 317(5839):803-6.
14. Min D, Panoskaltis-Mortari A, Kuro-O M, Holländer GA, Blazar BR, Weinberg KI. Sustained

که گرچه مصرف مکمل ویتامین D در گروه ویتامین سبب افزایش معنی دار پروتئین کلوتو نشده است ولی از کاهش سطح پروتئین که در گروه دارونما رخ داده، پیشگیری نموده است.

Imura (۳۴) در بررسی خود به این نکته اشاره می کند که پروتئین کلوتوی بیان شده در سلولها، در سطح سلولها حضور نمی یابد، بلکه به طور گسترده ای در سیتوپلاسم، رتیلولوم اندوپلاسمیک و دستگاه گلژی قرار می گیرد. کلوتو با اتصال به پمپ $Na^+,K^+_{-}ATPase$ در داخل سلول محبوس می شود و در پاسخ به نوسانات کلسیم خارج سلولی، کمپلکس کلوتو و $Na^+,K^+_{-}ATPase$ به سطح سلول رفته و فرم ترشحی کلوتو وارد فضای خارج سلولی و متعاقباً وارد گردش خون می شود. در مطالعه حاضر، با توجه به مطالب فوق، این امکان وجود دارد که مصرف مکمل ویتامین D در گروه مداخله بر بیان ژن کلوتو درون سلول مؤثر بوده ولی پروتئین کلوتوی بیان شده به پمپ $Na^+,K^+_{-}ATPase$ متصل بوده و در زمان اندازه گیری پارامترهای مورد مطالعه در انتهای پژوهش، هنوز به سطح سلول و در نتیجه به داخل خون وارد نشده است. از آنجاییکه در این پژوهش فقط پروتئین کلوتوی محلول در پلازما مورد بررسی قرار گرفته است، از تأثیر ویتامین بر بیان ژن اطلاعاتی نداریم.

به طور کلی می توان نتیجه گرفت که مکمل ویتامین D در افراد سالمند، سبب افزایش معنی دار سطح پلاسمایی ویتامین D بعد از مداخله در گروه ویتامین D و کاهش معنی دار آن در گروه دارونما گردید. همچنین میانگین سطح پلاسمایی کلوتو و تغییرات آن در پایان مداخله بین دو گروه شرکت کننده تفاوت معنی داری داشت. مصرف مکمل ویتامین D در گروه مداخله بعد از مداخله تأثیر معنی داری بر سطح پروتئین کلوتو ایجاد نکرد، اما در گروه دارونما بعد از مداخله کاهش معنی داری در سطح پلاسمایی پروتئین کلوتو ایجاد شد.

در این بررسی به دلیل کمبود بودجه قادر به اندازه گیری سطح پلاسمایی ۱ و ۲۵ دی هیدروکسی ویتامین D نبودیم. لذا پیشنهاد می شود در بررسی های آتی مشابه مطالعه ما، آزمایش مذکور انجام شود.

- thymopoiesis and improvement in functional immunity induced by exogenous KGF administration in murine models of aging. *Blood J* abbrev; 2007. 109(6): 2529-37.
15. Kurosu H, Yamamoto M, Clark JD, Pastor JV, Nandi A, Gurnani P, et al. Suppression of aging in mice by the hormone Klotho. *Science*; 2005. 309(5742): 1829-33.
16. Yu X, Sabbagh Y, Davis SI, Demay MB, White KE. Genetic dissection of phosphate- and vitamin D-mediated regulation of circulating Fgf23 concentrations. *Bone*; 2005. 36(6): 971-7.
17. Nagai T, Yamada K, Kim HC, Kim YS, Noda Y, Imura A, et al. Cognition impairment in the genetic model of aging klotho gene mutant mice : a role of oxidative stress. *Faseb J*; 2003. 17(1): 50-2.
18. Kamemori M, Ohyama Y, Kurabayashi M, Takahashi K, Nagai R, Furuya N. Expression of Klotho protein in the inner ear. *Hear Res*; 2002. 171(1-2): 103-110.
19. Anamizu Y, Kawaguchi H, Seichi A, Yamaguchi S, Kawakami E, Kanda N, et al. Klotho insufficiency causes decrease of ribosomal RNA gene transcription activity, cytoplasmic RNA and rough ER in the spinal anterior horn cells. *Acta Neuropathol*; 2005. 109(5): 457-66.
20. Masuda H, Chikuda H, Suga T, Kawaguchi H, Kuro-o M. Regulation of multiple ageing-like phenotypes by inducible klotho gene expression in klotho mutant mice. *Mech Ageing Dev*; 2005. 126(12): 1274-83.
21. Ben-Dov IZ, Galitzer H, Lavi-Moshayoff V, Goetz R, Kuro-o M, Mohammadi M, et al. The parathyroid is a target organ for FGF23 in rats. *J Clin Invest*; 2007. 117(12):4003-8.
22. Imura A, Iwano A, Tohyama O, Tsuji Y, Nozaki K, Hashimoto N, et al. Secreted Klothoprotein in sera and CSF: implication for post-translational cleavage in release of Klotho protein from cell membrane. *FEBS Lett*; 2004. 565(1-3): 143-7.
23. Ding HY, Ma HX. Significant roles of anti-aging protein klotho and fibroblast growth factor23 in cardiovascular disease. *J Geriatr Cardiol*; 2015. 12(4): 439-47.
24. Semba RD, Cappola AR, Sun K, Bandinelli S, Dalal M, Crasto C, et al. Plasma klotho and mortality risk in older community-dwelling adults. *J Gerontol A Biol Sci Med Sci*; 2011. 66(7): 794-800.
25. Arking DE, Atzmon G, Arking A, Barzilai N, Dietz HC. Association between a functional variant of the KLOTHO gene and high-density lipoprotein cholesterol, blood pressure, stroke, and longevity. *Circ Res*; 2005. 96(4): 412-8
26. Kawano K, Ogata N, Chiano M, Molloy H, Kleyn P, Spector TD, et al. Klotho gene polymorphisms associated with bone density of aged postmenopausal women. *J Bone Miner Res*; 2002. 17(10): 1744-51.
27. Berridge MJ. Vitamin D cell signalling in health and disease. *Biochem Biophys Res Commun*; 2015. 460(1): 53-71.
28. Haussler MR, Whitfield GK, Kaneko I, Forster R, Saini R, Hsieh JC, et al. The role of vitamin D in the FGF23, klotho, and phosphate bone-kidney endocrine axis. *Rev Endocr Metab Disord*; 2012. 13(1): 57-69.
29. Seibert E, Heine GH, Ulrich C, Seiler S, Köhler H, Girndt M. Influence of cholecalciferol supplementation in hemodialysis patients on monocyte subsets: a randomized, double-blind, placebo-controlled clinical trial. *Nephron Clin Pract*; 2013. 123(3-4): 209-19.
30. Hryszko T, Rydzewska-Rosołowska A, Goździkiewicz J, Brzóska S, Koc-Żórawska E, Żelazowska-Rutkowska B, et al. Cholecalciferol supplementation reduces soluble Klotho concentration in hemodialysis patients. *Polskie Archiwum Medycyny Wewnętrznej*; 2013. 123 (6): 277-281.
31. Raed A, Bhagatwala J, Zhu H, Pollock NK, Samip J. Dose responses of vitamin D3 supplementation on arterial stiffness in overweight African Americans with vitamin D deficiency: A placebo controlled randomized trial. *Plos One*; 2017. 12(12): e0188424.
32. Bazyar N, Jafarian K, Shadman J, Ghorbani M, Khosh Niat Nikoo M, Razi F. The effect of supplementation with vitamin D and insulin resistance in patients with type 2 diabetes with insufficient levels and vitamin D deficiency. *Iranian Jof Diabet and Metab*; 2014. 13(5): 425-433. (Persian)
33. Forster RE, Jurutka PW, Hsieh JC, Haussler CA, Lowmiller CL, Kaneko I, et al. Vitamin D receptor controls expression of the anti-aging klotho gene in mouse and human renal cells. *Biochem Biophys Res Commun*; 2011. 414(3): 557-62.
34. Fetahu IS, Höbausand J. Vitamin D and the epigenome. *FrontierSin*; 2014. 5: 164.
35. Pereira F, Barbáchano A, Singh PK, Campbell MJ, Muñoz A, Larriba MJ. Vitamin D has wide regulatory effects on histonedemethylase genes. *Cell Cycle*; 2012. 11(6):1081-1089.
36. Gwendalyn D, Douglas L, Carmela R. Promoter methylation and age-related downregulation of Klotho in rhesus monkey. *Age*; 2012. 34:1405-1419.
37. Lee J, Jeong D, Kim J, Lee J, Park J, Chang B, et al. The anti-aging gene KLOTHO is a novel target forepigenetic silencing in human cervical carcinoma. *Mol Cancer*; 2010. 9:109.